

Richard Hunter

The Measure of Homer

Cambridge University Press, 2018. 254 str.

Kao što sam autor primjećuje u predgovoru ovoj studiji, antička recepcija Homera preopsežno je područje a da bi ga se moglo obraditi u jednoj jedinjoj knjizi. Čak i da se ograničio samo na recepciju Homera u književnosti, bez likovnih i izvedbenih umjetnosti, mogao bi ponuditi tek pregled postojeće literature. Stoga se Richard Hunter odlučio pokriti tek nekoliko tema: geografski i pedagoški pogled na recepciju Homera od centra do periferije grčkog svijeta, Homerov prikaz bogova, Odisejev govor u 9. pjevanju *Odiseje*, filološke interpretacije Homera, te zaključno Homerov prikaz pjesništva. Hunterova studija temelji se na pomnom iščitavanju antičkih svjedočanstava o Homeru (npr. Plutarha i pseudo-Plutarha, Diona Hrizostoma i dr.), te književnih djela svih vrsta i rodova u kojima se može prepoznati Homerov utjecaj, uključujući djela koja bi se mogla smatrati trivijalnom književnošću, ali za koja autorova analiza pokazuje da ona to ipak nisu.

U prvom poglavlju Hunter obrađuje recepciju Homera „od srca stare Grčke do granica heleniziranog svijeta” te pokazuje da je Homer sveprisutan ne samo kulturno već i geografski. Hunter se posebno bavi epigrafskim materijalom (ponajviše epigramima) s područja Frigije, Kapadokije, Karije, Lidije, Mizije, Sirije, Kosa, Dela, te čak i daleke Baktrije. U tekstovima u rasponu od epitafa do naoko trivijalnog natpisa u javnom WC-u Hunter prepoznaje homerski dijalekt i homerske aluzije te uočava Homerovu prisutnost u svakodnevnom životu Grka i njegovu važnost u oblikovanju grčkog kulturnog identiteta. Od tzv. visoke književnosti Hunter u ovom poglavlju analizira dva govora Diona Hrizostoma i dolazi do istog zaključka: Homerov utjecaj u ovom ili onom obliku može se uočiti gdje god žive Grci.

U drugom poglavlju Hunter se bavi Homerovim prikazom bogova i alegorijskom interpretacijom kod autora poput Longina, Teagena iz Regija, Porfirija i Plutarha. U ovom je poglavlju riječ i o ljudskoj i božanskoj motivaciji, osobito kad se radi o ljubavnim zgodama. Hunter prepoznaje upotrebu homerskih motiva kod Propercija i Ovidija. U trećem poglavlju analizira Odisejev govor u 9. pjevanju *Odiseje* (9.2–38), koji naziva „jednim od najpoznatijih odlomaka iz cijelog epa” i smatra važnim za poznavanje simpotičke književnosti. U njemu se Odisej obraća Alkinoju i opisuje okruženje u kojem se nalazi, gozbu na feačkom dvoru. Hunter ovdje govori o recepciji tih stihova kod Plutarha, Sofokla, Vergilija, Aristotela i Platona. Od navedenih autora posebnu pozornost posvećuje Plutarhu, u čijim se tekstovima nalaze brojne informacije o grčkim simpozijima u rimsko doba.

U četvrtom poglavlju slijede filološke interpretacije Homera, s naglaskom na Aristarhove tekstološke intervencije. Epizode kojima se Hunter posebno bavi su, između ostalog, još jedan Odisejev govor, onaj kojim u 2. pjevanju *Ilijade* nagovori Grke da ostanu pod Trojom (2.299–330), te razgovor Afrodite i Helene, te Helene i Parisa na kraju 3. pjevanja *Ilijade*, čiji su elementi bili smatrani nedoličnima (npr. Helenina drskost prema božici, sarkazam prema mužu). U posljednjem poglavlju razmatra se pjesništvo i pjevanje, te nešto šire glazba. Prvo se obrađuje epizoda sa Sirenama čija pjesma, kako same kažu, donosi znanje i užitak. Sirene su metafora pjesništva. Uspoređuju se Sirene i Muze kao nositeljice znanja. Slušanje Sirena može biti „prijenos znanja” i poticaj na filozofiju. Hunter analizira Sirene u Platonovu dijalogu *Fedrar* i kod kršćanskih mislilaca. U drugom potpoglavlju bavi se pjesmom koju Ahilej pjeva dok je sam u šatoru, što je anomalija u homerskom svijetu u kojem je norma javna izvedba pjesme. Glazba je ovdje utjeha. Slične ideje nalaze se i drugdje u grčkoj književnosti: Hunter navodi Hesiodove stihove iz *Teogonije* (sreća koju donose Muze, 96–103) te Pindara i Kalimaha.

Autor pokazuje zavidno poznavanje grčke književnosti. Iako nerijetko upozorava na već poznate pasuse često obrađivanih antičkih autora (npr. Platona, Cicero-na...), slojevitom analizom uspostavlja nove veze među njima. Ujedno otkriva čitatelju slabije poznati materijal, osobito u prvom poglavlju. Vrijedni su pažnje i njegovi povremeni osvrti na mišljenja drugih homerologa, npr. Westov, po Hunteru slabo utemeljen, opis zaljublivanja Parisa i Helene. Zbog prostornog ograničenja nisu mogli biti navedeni svi antički pisci kojima se Hunter u ovoj vrijednoj studiji pozabavio, no uz opće kazalo, knjiga sadrži i kazalo obrađenih odlomaka, koje će olakšati snalaženje čitateljima.

Petra Matović